

VNÚTORNÝ ŽIVOT NA VYSLANECTVE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V MOSKVE V ROKOCH 1939-1941

DANIEL Š M I H U L A

ŠMIHULA, D.: The 1939 till 1945 internal life and events of the Embassy of the Slovak republic in Moscow. *Historický časopis*, 46, 3, 1998, pp. 479-496, Bratislava.

The 1st Ambassador of the Slovak republic in the USSR was Fraňo Tiso and he arrived in Moscow on 11th December 1939. The Embassy residence was situated on the Maloj Nikitskoj and it was working under difficult material conditions. It was a time of spy mania in the USSR and therefore the embassy was almost completely isolated from any form of social life. The embassy's activities started to be limited as the time of the Soviet and German conflict was about to come. F. Tiso was dismissed from his post on 2nd June 1941 and was replaced by Julián Šimko. He had the obligation to inform V. M. Molotov, the Minister of Foreign Affairs of the USSR, about a full stop in the diplomatic relationships between the USSR and the Slovak republic, and about the abolishment of the Embassy.

History. Slovakia. The 1939 till 1945 internal life and events of the Embassy of the Slovak republic in Moscow.

Dr. Fraňo Tiso, mimoriadny vyslanec a splnomocnený minister Slovenskej republiky, dorazil do Moskvy 11. 12. 1939.¹ Sprevádzal ho legačný tajomník Dr. Jozef Bellai. Obaja sa ubytovali v hoteli Nacional a od tohto dátumu môžeme hovoriť o začiatku pôsobenia slovenskej misie v Moskve. Hotel Nacional patril vtedy k najluxusnejším hotelom, nachádza sa v tesnej blízkosti Kremľa a starej budovy moskovskej univerzity. Treba podotknúť, že Tiso pricestoval bez manželky. Ida Tisová prišla do Moskvy až v decembri 1940. Fraňo Tiso (1891-1974) bol bratancom Jozefa Tisu, prezidenta Slovenskej republiky, a bratom Štefana Tisu. Študoval v mladosti teológiu a právo. Pochádzal z Bytče a v čase prvej republiky býval v Trenčíne a Brne, kde pôsobil ako gymnaziálny profesor, účtovník a funkcionár Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. V rokoch 1938-1939 bol generálnym riaditeľom Sedliackej banky v Bratislave.

Ak máme veriť Ďuricovým Dejinám Slovenska a Slovákov, tak nemeckí agenti opisovali F. Tisu ako „opravdivého filosemitu, slavianofila a z politického hľadiska nepriateľa Nemcov“.² Isté slovanské cítenie zrejme mal, tak ako väčšina vtedajších Slovákov. Za nepriateľa Nemecka ho ťažko považovať. Ale mohol dúfať, že Slovensko získa šikovnou politikou väčšiu nezávislosť od tretej ríše, hoci principiálne rešpektoval jej hegemoniu. Jeho styky s F. W. von Shulenburgom, nemeckým veľvyslancom v Moskve, boli pomerne časté a nemali ďaleko od patronátneho pomeru. Samozrejme, „filosemitom“ mohol byť iba podľa nacistických kritérií. Sú však záznamy, podľa ktorých prejavoval záujem o osud

¹ Štúdia je súčasťou práce vypracovanej pod vedením Štefanie Mertanovej a získala prvé miesto v súťaži Študentskej tvorivej činnosti na Katedre právnych dejín Právnickej fakulty Univerzity Komenského r. 1998 v Bratislave. Pozri MARJINOVÁ, V. V.: Brána na Balkán. In: Soudobé dejiny, 6, 1994, s. 829.

² ĎURICA, M. S.: Dejiný Slovenska a Slovákov. Bratislava 1995, s. 153.